

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ

È È È

κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 370/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

10 Ιανουαρίου 2012

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES
DE LA RÉPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHÈNES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS

Στην υπόθεση **È È È** **κατά Ελλάδας,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Peer Lorenzen, *πρόεδρο,*

Khanlar Hajiyev,

Julia Laffranque, *δικαστές,*

και τον André Wampach, *αναπληρωτή γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 6 Δεκεμβρίου 2011,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 370/09) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από μία υπήκοο του Κράτους αυτού, την κυρία **È È È** («η προσφεύγουσα»), η οποία προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 4 Δεκεμβρίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τον κύριο Β. Χειρδάρη, δικηγόρο του συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Μ. Γερμάνη, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 8 Μαρτίου 2010, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση. Κατ'εφαρμογή του Πρωτοκόλλου αριθ.14, η προσφυγή ανατέθηκε σε μία Επιτροπή.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Η προσφεύγουσα έχει γεννηθεί το 1946 και κατοικεί στην Αθήνα.

5. Στις 26 Ιουνίου 1989, η κυρία Ε.Ρ., ο κύριος Ε.Ρ., πατέρας της προσφεύγουσας, ο κύριος Δ.Ρ., η κυρία Α.Π, και οι κύριοι Α.Ρ. και Ν.Ρ. άσκησαν αγωγή ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών κατά του δήμου Αιγιάλεω και της Εκκλησίας Γνήσιων Χριστιανών Ορθόδοξων της Ελλάδος. Με την αγωγή αυτή, αποσκοπούσαν στην αναγνώριση του ιδιοκτησιακού δικαιώματός τους επί ενός οικοπέδου και ενός κτιρίου.

6. Στις 9 Οκτωβρίου 1989, ο δήμος κατάθεσε προτάσεις με τις οποίες ζητούσε να αναγνωρισθεί ως κύριος αυτών των αγαθών. Στις 23 Οκτωβρίου 1989, 59 φυσικά πρόσωπα παρενέβησαν στη διαδικασία υπέρ του δήμου.

7. Με την πράξη αριθ. 2138/1990, το Πρωτοδικείο Αθηνών διέταξε εξέταση των μαρτύρων. Ο πατέρας της προσφεύγουσας ζήτησε δύο φορές την αναβολή της διαδικασίας εξέτασης μαρτύρων και συναίνεσε μία φορά στην αναβολή αυτής κατόπιν αιτήματος της αντίδικης πλευράς. Επιπλέον, από το φάκελο προκύπτει ότι δύο φορές οι διάδικοι δεν εμφανίστηκαν στη διαδικασία.

8. Με προδικαστική απόφαση της 31^{ης} Δεκεμβρίου 1996, η οποία καθαρογράφηκε στις 12 Φεβρουαρίου 1997, το Πρωτοδικείο Αθηνών διέταξε συμπληρωματική ανάκριση η οποία έπρεπε να πραγματοποιηθεί εντός τριών μηνών. Απέρριψε επιπλέον 40 από τις 59 αιτήσεις παρέμβασης.

9. Στις 27 Ιουνίου 2000, το δικαστήριο δικάωσε τους ενάγοντες (απόφαση αριθ. 6274/2000).

10. Στις 22 Οκτωβρίου και 27 Νοεμβρίου 2001, ο δήμος Αιγάλεω, η προαναφερόμενη εκκλησία και οι τρίτοι παρεμβαίνοντες άσκησαν έφεση.

11. Στις 24 Μαρτίου 2003, το εφετείο Αθηνών απέρριψε το σύνολο των εφέσεων αυτών.

12. Στις 2 Φεβρουαρίου 2004, ο δήμος Αιγάλεω άσκησε αίτηση αναίρεσης.

13. Η συζήτηση ορίσθηκε για τις 19 Οκτωβρίου 2005. Η προσφεύγουσα συμμετείχε στη διαδικασία υποκαθιστώντας τον θανόντα πατέρα της.

14. Με απόφαση της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2005, ο Άρειος Πάγος δήλωσε ότι δεν μπορούσε να προχωρήσει στην εξέταση της αίτησης διότι ο δικηγόρος του δήμου Αιγάλεω δε διέθετε προσήκουσα πληρεξουσιότητα.

15. Στις 25 Φεβρουαρίου 2007, η προσφεύγουσα κάλεσε τον Άρειο Πάγο να συζητήσει εκ νέου την υπόθεση. Ο Άρειος Πάγος όρισε δικάσιμο για τις 16 Απριλίου 2008.

16. Στις 4 Ιουνίου 2008, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση (απόφαση αριθ. 1192/2008). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 23 Ιουλίου 2008.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

17. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως (...).»

18. Η Κυβέρνηση αντικρούει αυτή τη θέση.

19. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 26 Ιουνίου 1989, με την άσκηση της αγωγής από τον πατέρα της προσφεύγουσας ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών, και περατώθηκε στις 23 Ιουλίου 2008, με την καθαρογραφή της απόφασης αριθ. 1192/2008 του Άρειου Πάγου. Διήρκεσε επομένως περίπου δεκαεννέα έτη για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

20. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3(α) της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

21. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

22. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω απόφαση *Frydlender*).

23. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Ειδικότερα, ακόμα κι αν αφαιρεθούν από τη συνολική διάρκεια της διαδικασίας οι καθυστερήσεις που καταλογίζονται στους διάδικους κατά τη διαδικασία εξέτασης των μαρτύρων, αυτή παραμένει υπερβολική. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

24. Η προσφεύγουσα παραπονείται ομοίως για το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένα δικαστήριο στο οποίο να μπορεί κάποιος να απευθυνθεί για να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 13 της Σύμβασης το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού

25. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

26. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται μία πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου που να επιτρέπει την προσφυγή κατά της παραβίασης της υποχρέωσης, η οποία επιβάλλεται από το άρθρο 6 § 1, να εκδικάζονται οι υποθέσεις μέσα σε λογική προθεσμία (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], no. 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

27. Επιπλέον, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσφέρει στους ενδιαφερόμενους μία πραγματική προσφυγή με την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να προβάλουν τις αιτιάσεις τους κατά της διάρκειας μιας διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, no. 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003, *Τσουκαλάς κατά Ελλάδας*, no. 12286/08, §§ 37-43, 22 Ιουλίου 2010). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει εν προκειμένω κανένα λόγο για να απομακρυνθεί από τη νομολογία αυτή.

28. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της απουσίας στο εθνικό δίκαιο μιας προσφυγής που θα επέτρεπε στην προσφεύγουσα να επιτύχει την κύρωση του δικαιώματός της να δικαστεί η υπόθεσή της μέσα σε λογική προθεσμία, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS**

29. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

30. Η προσφεύγουσα αξιώνει 20.000 ευρώ για την υλική ζημία την οποία υποστηρίζει ότι υπέστη.

31. Η Κυβέρνηση δεν κατέθεσε παρατηρήσεις ως προς τούτο.

32. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει ολόκληρο το αιτούμενο ποσό στην προσφεύγουσα, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

33. Η προσφεύγουσα αξιώνει ομοίως 1.500 ευρώ, προσκομίζοντας τιμολόγιο, για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

34. Η Κυβέρνηση δεν εκθέτει παρατηρήσεις επί αυτού.

35. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας, της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* [GC], no. 31107/96, §

54, CEDH 2000-XI). Ως εκ τούτου, εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του και των προαναφερόμενων κριτηρίων, το Δικαστήριο θεωρεί εύλογο να επιδικάσει στην προσφεύγουσα ολόκληρο το αιτούμενο ποσό, ήτοι 1.500 ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

36. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.
4. *Αποφαίνεται*
 - α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών, τα ακόλουθα ποσά:
 - i) 20.000 (είκοσι χιλιάδες) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη
 - ii) 1.500 (χίλια πεντακόσια) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος από την προσφεύγουσα, για έξοδα και δικαστική δαπάνη,

**ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL
TRANSLATION**

No. Φ.092.22/642

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 10 Ιανουαρίου 2012, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

André Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Peer Lorenzen

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 27 Ιανουαρίου 2012.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροντσόπουλος